บทที่ 14
ประเทศไทยกับกฎหมายสิทธิมนุษยชน

องค์การสหประชาชาติได้ประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2491 เพื่อแสดงเจตจำนงอันแน่วแน่ของบรรดาประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติที่จะคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้เกิดผลอย่างจริงจังตามเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติ และเพื่อใช้เป็นมาตรฐานกลางสำหรับบรรดาประเทศสมาชิกที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติให้เกิดผลภายในประเทศของตน ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้ร่วมลงมติรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนมาตั้งแต่ต้น แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยก็มีเจตนารมณ์ที่ตั้งใจจะส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเคารพสิทธิมนุษยชนเช่นเดียวกับนานาอารยประเทศ

การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเคารพและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องด้วยความร่วมมือกันของประเทศต่าง ๆ ทั้งในระดับภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกและในระดับโลก เมื่อมีกฎหมายในระดับต่าง ๆ ออกมาแม้จะไม่สามารถให้การคุ้มครองมนุษยชาติโดยทั่วถึงทุกตัวคนเป็นมาตรฐานเดียวกันก็ตาม แต่ก็เป็นการช่วยเหลือให้ส่วนต่าง ๆ ของโลกได้รับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนไม่มากก็น้อย ส่วนในระดับโลกนั้น องค์การสหประชาชาติก็ได้ดำเนินการให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามหลักการที่บัญญัติไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน โดยดำเนินการผลักดันให้ออกมาเป็นกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในลักษณะต่าง ๆ และพัฒนาขยายขอบเขตการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนออกไปอย่างกว้างขวาง[1] นับตั้งแต่กฎบัตรสหประชาชาติ ปฏิญญาต่าง ๆ กติการะหว่างประเทศ พิธีสารเลือกรับแห่งกติกาต่าง ๆ อนุสัญญาระหว่างประเทศ จนกระทั่งมีการประกาศปฏิญญาเป็นแนวทางปฏิบัติระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนหลายฉบับ แต่อย่างไรก็ดีก็ยังไม่อาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยพร้อมที่จะให้การรับรองกฎหมายระหว่างประเทศ

---

[1] ดู International Human Rights Instruments ในภาคผนวก ๗

ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนมากนัก ทั้งนี้เพราะกฎหมายแต่ละฉบับมีพันธกรณีต่าง ๆ มากมายที่ผูกพันประเทศที่ให้สัตยาบันต้องปฏิบัติตาม ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องพิจารณาทบทวนกฎหมายภายในประเทศว่ามีหรือไม่มีกฎหมายที่ขัดแย้ง สอดคล้องกับพันธกรณีต่าง ๆ เหล่านั้น ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมีการบัญญัติ แก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด และถ้าหากมีความจำเป็นก็อาจมีการตั้งข้อสงวนซึ่งประเทศที่เข้าเป็นภาคีไม่สามารถปฏิบัติตามได้ก็ได้ หรืออาจจัดทำเป็นคำแถลง ตีความ (Interpretative Declaration) เพื่อแจ้งให้รัฐภาคีอื่น ๆ ทราบว่าประเทศภาคีตีความข้อบทนั้น ๆ ว่าอย่างไร

ปัจจุบันประเทศไทยเข้าเป็นภาคีกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ดังนี้คือ

1. กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนภายใต้กรอบองค์การสหประชาชาติ

1.1 ด้านสิทธิมนุษยชนโดยอ้อม

1. อนุสัญญาเจนีวาเพื่อให้ผู้บาดเจ็บและป่วยในกองทัพในสนามรบมีภาวะดีขึ้น ค.ศ. 1949
(Geneva Convention for the Amelioration of the condition of the Wounded, Sick in Armed Forces in the Field of August 12, 1949)
2. อนุสัญญาเพื่อให้ผู้สังกัดในกองทัพขณะอยู่ในทะเลซึ่งบาดเจ็บ ป่วยไข้ และเรือต้องอับปาง มีสภาวะดีขึ้น ค.ศ. 1949
(Geneva Convention for the Amelioration of the condition of the Wounded, Sick and Shipwrecked Members of Armed Forces at Sea of August 12, 1949)
3. อนุสัญญาเจนีวาเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเชลยศึก ค.ศ. 1949
(Geneva Convention relative to the Treatment of Prisoners of War of August 12, 1949)
4. อนุสัญญาเจนีวาเกี่ยวกับการคุ้มครองบุคคลพลเรือนในเวลาสงคราม ค.ศ. 1949
(Geneva Convention relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War of August 12, 1949)

1.2 ด้านสิทธิมนุษยชนโดยตรง

1. อนุสัญญาว่าด้วยการปราบปรามการค้าทาสผิวขาว ค.ศ. 1904 และ 1910
(Convention for the suppression of the white slave traffic 1904 and 1910)

หมายเหตุ ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ ค.ศ. 1910 โดยการภาคยานุวัติและตามข้อ 8 ของอนุสัญญาฯ นี้ได้บัญญัติไว้ว่า การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ ฉบับนี้ จะถือว่าได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ ค.ศ. 1904 ด้วย ถ้าหากว่าไม่ได้มีการแจ้งไว้เป็นอย่างอื่น แต่อย่างไรก็ดี บทบัญญัติส่วนใหญ่ของอนุสัญญาฯ ค.ศ. 1904 และ ค.ศ. 1910 ถูกทดแทนโดยอนุสัญญาว่าด้วยการปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ค.ศ. 1921 แล้ว

2. อนุสัญญาว่าด้วยการปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ค.ศ. 1921
(Convention for the suppression of the traffic in women and children 1921)
หมายเหตุ ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2465 (ค.ศ. 1922)
3. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิทางการเมืองของสตรี ค.ศ. 1952
(Convention on the political rights of women 1952)
หมายเหตุ ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2497 (ค.ศ. 1954)
4. อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ค.ศ. 1979
(Convention on the elimination of all forms of discrimination against women 1979)
หมายเหตุ ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2528 (ค.ศ. 1985)
5. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989
(Convention on the rights of the child 1989)
หมายเหตุ ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2535 (ค.ศ. 1992)
6. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966
(International convenant on civil and political rights 1966)
หมายเหตุ ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ 27 กันยายน 2539 (ค.ศ. 1996)

2. กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนภายใต้กรอบองค์การแรงงานระหว่างประเทศ

ประเทศไทยเป็นภาคีอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศทั้งหมด 11 ฉบับคือ[1]

1. อนุสัญญาฉบับที่ 14 ว่าด้วยการหยุดพักผ่อนประจำสัปดาห์ในงานอุตสาหกรรม พ.ศ. 2464
   (Convention No. 14: The Application of the Weekly Rest in Industrial Undertakings, 1921)
   ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2511
2. อนุสัญญาฉบับที่ 19 ว่าด้วยการปฏิบัติโดยเท่าเทียมกันในเรื่องค่าทดแทนสำหรับคนงานชาติในบังคับ และคนงานต่างชาติ พ.ศ. 2468
   (Convention No. 19: Equality of Treatment for National and Foreign Workers as regards Workmen's Compensation for Accidents 1925)
   ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2511
3. อนุสัญญาฉบับที่ 29 ว่าด้วยการเกณฑ์แรงงานหรือแรงงานบังคับ พ.ศ. 2473
   (Convention No. 29: Forced or Compulsory Labour, 1930)
   ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512
4. อนุสัญญาฉบับที่ 80 ว่าด้วยการแก้ไขบางส่วนของอนุสัญญา พ.ศ. 2489
   (Convention No. 80: The Final Articles Revision, 1946)
   ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2490
5. อนุสัญญาฉบับที่ 88 ว่าด้วยการการจัดตั้งบริการจัดหางาน พ.ศ. 2491
   (Convention No. 88: The Organization of the Employment Service, 1948)
   ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512

---

[1]ประเทศไทยยังได้รับ "ข้อแนะ (Recommendation)" ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศอีก 10 ฉบับด้วย ดู ภาคผนวก ช

6. อนุสัญญาฉบับที่ 104 ว่าด้วยการเลิกบังคับทางอาญาแก่กรรมกรพื้นเมืองที่ละเมิดสัญญาจ้าง พ.ศ. 2498
(Convention No. 104: The Abolition of Penal Sanctions for Breaches of Contract of Employment by Indigenous Workers, 1955)
ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2507
7. อนุสัญญาฉบับที่ 105 ว่าด้วยการยกเลิกแรงงานบังคับ พ.ศ. 2500
(Convention No. 105: The Abolition of Forced Labour, 1957)
ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2510
8. อนุสัญญาฉบับที่ 116 ว่าด้วยการแก้ไขบางส่วนของอนุสัญญา พ.ศ. 2504
(Convention No. 116: The Final Articles Revision, 1961)
ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2505
9. อนุสัญญาฉบับที่ 122 ว่าด้วยนโยบายการทำงาน พ.ศ. 2507
(Convention No. 122: Employment Policy, 1964)
ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512
10. อนุสัญญาฉบับที่ 123 ว่าด้วยอายุขั้นต่ำที่อนุญาตให้ทำงานในเหมืองใต้ดิน พ.ศ. 2508
(Convention No.123: The Minimum Age for Admission to Employment Underground in Mines, 1965)
ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2511
11. อนุสัญญาฉบับที่ 127 ว่าด้วยน้ำหนักสูงสุดที่อนุญาตให้คนงานคนหนึ่งแบกหามได้ พ.ศ. 2510
(Convention No. 127: The Maximum Permissible Weight to be Carried by One Worker, 1967)
ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2511

หมายเหตุ[1] ประเทศไทยกำลังดำเนินการยื่นสัตยาบันสารรับรองอนุสัญญาฉบับที่ 100 ว่าด้วยค่าตอบแทนที่เท่าเทียมกันสำหรับลูกจ้างชายและหญิงที่ทำงานที่เท่าเทียมกัน พ.ศ. 2494 (Convention No. 100: The Equal Remuneration for Men and Women Workers for Work of Equal Value, 1951) (สถานะเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2542)

แม้ว่าประเทศไทยจะได้เข้าเป็นภาคีกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ ตามที่กล่าวไปแล้วก็ตาม แต่ประเทศไทยก็ตั้งข้อสงวนที่ไม่สามารถปฏิบัติตามพันธกรณีต่าง ๆ ของกฎหมายบางฉบับและได้ทำคำแถลงตีความไว้ (คณะอนุกรรมการยกร่างนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน 2542 : 193-194) คือ

1. อนุสัญญาว่าด้วยการปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ค.ศ. 1921 ประเทศไทยได้ตั้งข้อสงวนเกี่ยวกับการจำกัดอายุในวรรค (b) ของ Final Protocol ของอนุสัญญาฯ ลงวันที่ 4 พฤษภาคม ค.ศ. 1916 และข้อ 5 ของอนุสัญญาฯ เมื่อเกี่ยวข้องกับคนสัญชาติไทย

2. อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ค.ศ. 1979 ประเทศไทยได้ตั้งข้อสงวนไว้ 7 ข้อ คือ

ข้อ 7 - เรื่องความเสมอภาคทางการเมืองและการรับตำแหน่งทางราชการ

ข้อ 9 - เรื่องการถือสัญชาติของบุตรที่เกิดจากหญิงไทย

ข้อ 10 - เรื่องความเสมอภาคทางการศึกษา

ข้อ 11 - เรื่องสิทธิและโอกาสที่จะได้รับการจ้างงานชนิดเดียวกัน

ข้อ 15 - เรื่องการทำสัญญา

ข้อ 16 - เรื่องความเสมอภาคในด้านครอบครัวและการสมรส

ข้อ 29 - เรื่องการยอมรับอำนาจศาลยุติธรรมระหว่างประเทศในการตีความระงับข้อพิพาทตามอนุสัญญาฯ ฉบับนี้

---

[1] คณะอนุกรรมการยกร่างนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน. "นโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2543-2552." ในการสัมมนาเรื่อง นโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน, 193. กรุงเทพฯ, 2542

ต่อมาประเทศไทยได้ขอยกเลิกข้อสงวน 5 ข้อคือ

1. ข้อ 11 และข้อ 15 โดยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2533
2. ข้อ 9 โดยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2535
3. ข้อ 7 และข้อ 10 โดยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2538 (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, กองกรรมาธิการ ม.ป.ป. : 28)

ดังนั้น ปัจจุบันนี้ประเทศไทยจึงยังคงมีข้อสงวนอยู่อีก 2 ข้อคือ[1] ข้อ 16. และข้อ 29.

3. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989

ประเทศไทยได้ตั้งข้อสงวนไว้ 3 ข้อ คือ

1. ข้อ 7 - เรื่องสิทธิที่จะได้รับการจดทะเบียนทันทีหลังการเกิด สิทธิที่จะได้สัญชาติและได้รับการเลี้ยงดูจากบิดามารดาของตน
2. ข้อ 22 - เรื่องสิทธิที่จะร้องขอเป็นผู้ลี้ภัยและได้รับความช่วยเหลือในการติดตามบิดามารดาของตน
3. ข้อ 29 - เรื่องสิทธิที่จะได้รับการพัฒนาโดยเคารพต่อเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา ค่านิยมของชาติและถิ่นกำเนิดของเด็กนั้น

ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติยกเลิกข้อสงวน ข้อ 29 เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2539 (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, กองกรรมาธิการ ม.ป.ป. : 28)

ดังนั้นปัจจุบัน ประเทศไทยจึงยังคงมีข้อสงวนอยู่อีก 2 ข้อคือ[2] ข้อ 7 และข้อ 22

4. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966

ประเทศไทยได้ทำคำแถลงตีความไว้คือ[3]

1. ข้อ 1 (1) - เรื่องสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง
2. ข้อ 6 (5) - เรื่องโทษประหารชีวิต
3. ข้อ 9 (3) - เรื่องการนำตัวผู้ต้องหาเข้าสู่การพิจารณาคดีภายในระยะเวลาที่สมเหตุสมผล
4. ข้อ 20 (1) - เรื่องการตีความคำว่า "สงคราม"

---

[1] ดู ข้อสงวนในอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ในภาคผนวก ฎ

[2] ดู ข้อสงวนในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ในภาคผนวก ญ

[3] ดู กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ในภาคผนวก ง

การเข้าเป็นภาคีกฎหมายระหว่างประเทศจึงจำเป็นต้องพิจารณา ทบทวนกฎหมายภายในประเทศอย่างละเอียดรอบคอบว่า มีหรือไม่มีกฎหมายที่ขัดแย้งหรือสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศหรือไม่ มีความพร้อมที่จะปฏิบัติตามพันธกรณีที่จะออกกฎหมาย แก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่ ทั้งนี้เพราะตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ รัฐไม่สามารถนำอุปสรรคหรือข้อขัดข้องตามกฎหมายภายในมากล่าวอ้างเพื่อไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีได้ ดังนั้นเมื่อประเทศไทยได้ตั้งข้อสงวนไว้สำหรับกฎหมายบางฉบับจึงถูกมองว่าไม่ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเคารพสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจัง

อย่างไรก็ดีประเทศไทยได้พยายามดำเนินการให้เป็นไปตามหลักการพื้นฐานที่กำหนดไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนมาโดยตลอด อีกทั้งรัฐบาลได้พยายามยกเลิกข้อสงวนต่างๆ ให้ลดน้อยลงด้วย ดังจะเห็นได้จากการดำเนินการต่างๆ อาทิ

- เมื่อปี พ.ศ. 2519 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 เพื่อรับรองสิทธิที่เท่าเทียมกันของชายและหญิง
- การประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการค้าเด็กและสตรี พ.ศ. 2540
- การเสนอร่าง "พระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน พ.ศ....."
- การยกเลิกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่ห้ามสตรีดำรงตำแหน่งข้าราชการบางตำแหน่ง และเมื่อต้นปี พ.ศ. 2536 รัฐบาลได้มีคำสั่งแต่งตั้งผู้หญิงเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด
- การแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาจำเลยหรือนักโทษให้มีสภาวะที่ดีขึ้น
- การประกาศใช้พระราชบัญญัติ..... การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526
- คณะรัฐมนตรีได้มีมติยกเลิกข้อสงวนของอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เมื่อปี พ.ศ. 2533, 2535, 2538 และ 2539 ตามลำดับ
- การจัดทำ "ร่างนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน" ในปี พ.ศ. 2541-2542 และกำลังอยู่ระหว่างการดำเนินการจัดประชาพิจารณ์
- และอื่นๆ อีกมากมาย (คณะอนุกรรมการยกร่างนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน 2542: 2-3)

ที่สำคัญอย่างยิ่งคือได้มีการประกาศใช้**รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540** ซึ่งนับว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่ได้มาจากการร่างอย่างเป็นประชาธิปไตย โดยเปิดโอกาสให้

ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางมากที่สุดเท่าที่เคยมีการยกร่างกฎหมายรัฐธรรมนูญในประเทศไทย ในส่วนของสิทธิมนุษยชนนับว่าเป็นครั้งแรกของประเทศไทยที่ได้มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในหมวด 3 ว่าด้วย "สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย" ซึ่งมาตรา 26 บัญญัติไว้ว่า "การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้"

จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญได้ให้ความสำคัญต่อ "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์" ซึ่งเป็นเหตุผลมูลฐานของการได้มาซึ่งสิทธิมนุษยชน และเมื่อพิจารณามาตรา 28 ที่บัญญัติว่า "(วรรคแรก) บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน (วรรคสอง)บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้" จะสามารถเข้าใจได้ว่าสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นเรื่อง สิทธิมนุษยชนอันเป็นสิทธิของปัจเจกบุคคล ไม่ใช่สิทธิของชุมชนซึ่งต้องศึกษาในรายละเอียดต่างๆ เพื่อทำความเข้าใจถึงสิทธิมนุษยชนของประชาชนคนไทย ที่จะต้องไม่ก้าวล่วงหรือล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ซึ่งนับเป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และแน่นอนว่าจะต้องไม่ขัดแย้งหรือเป็นปฏิปักษ์หรือเป็นอันตรายต่อสังคมของคนไทย กล่าวคือ เป็นสิทธิมนุษยชนที่ตั้งอยู่บนรากฐานของสังคมที่มีที่มาจากความเป็นไทยในศีลธรรม วัฒนธรรม จารีตประเพณี ศาสนา ทั้งนี้เพื่อจะได้ทำให้แต่ละสังคมมีการพัฒนา มีความเจริญงอกงามและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตลอดไป

แต่อย่างไรก็ดี ในวันที่ 19 กันยายน 2549 ได้มีการยึดอำนาจการปกครองโดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และได้ประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยให้เหตุผลว่า "โดยปรารถนาที่จะแก้ไขความเสื่อมศรัทธาในการบริหารราชการแผ่นดิน ความไร้ประสิทธิภาพในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ทำให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบขึ้นอย่างกว้างขวางโดยไม่อาจหาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ อันเป็นวิกฤติการณ์ร้ายแรงทางการเมืองการปกครองและปัญหาความขัดแย้งในมวลหมู่ประชาชนที่ถูกปลุกปั่นให้แบ่งแยกเป็นฝักเป็นฝ่ายจนเสื่อมสลายความรู้รักสามัคคีของชนในชาติ อันเป็นวิกฤติการณ์ความรุนแรงทางสังคมแม้หลายภาคส่วนจะได้ใช้ความพยายามในการแก้ไขวิกฤติการณ์ดังกล่าวแล้วแต่ก็ไม่เป็นผลกลับมีแนวโน้มว่าจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นจนถึงขั้นใช้กำลังเข้าปะทะกัน ซึ่งอาจมีการสูญเสียแก่ชีวิตและเลือดเนื้อได้ นับว่าเป็นภยันตรายใหญ่หลวงต่อระบบการปกครอง ระบบเศรษฐกิจและความสงบเรียบร้อยของประเทศ จำเป็นต้องกำหนดกลไกการปกครองที่เหมาะสมแก่สถานการณ์เพื่อใช้ไปพลางก่อน โดย

คำนึงถึงหลักนิติธรรมตามประเพณีการปกครองของประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การฟื้นฟูความรักสามัคคี ระบบเศรษฐกิจและความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง การเสริมสร้างระบบการตรวจสอบทุจริตที่เข้มแข็งและระบบจริยธรรมที่ดีงาม การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน การปฏิบัติตามกฎบัตรสหประชาชาติ พันธะกรณีตามสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศ การส่งเสริมสัมพันธไมตรีกับนานาประเทศ การดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขณะเดียวกันก็เร่งดำเนินการให้มีการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ด้วยการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางจากประชาชนในทุกขั้นตอน"

คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขจึงได้นำความกราบบังคมทูล จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมประกาศให้ใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) ให้ไว้ ณ. วันที่ 1 ตุลาคม พุทธศักราช 2549 เป็นปีที่ 61 ในรัชกาลปัจจุบัน ทั้งนี้โดยมีการกำหนดถึง "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค" ไว้ในมาตรา 3 ว่า "ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค บรรดาที่ชนชาวไทยเคยได้รับการคุ้มครองตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และตามพันธกรณีแห่งประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่แล้วย่อมได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนี้" และให้ "ผู้พิพากษาและตุลาการมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ให้เป็นไปโดยเที่ยงธรรมตามกฎหมายและรัฐธรรมนูญนี้" (มาตรา 18)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 ได้บัญญัติให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญและคณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญขึ้น มีหน้าที่จัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ทั้งฉบับ ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้นำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยให้ประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งได้มีพระบรมราชโองการให้ตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้ขึ้นไว้ ณ.วันที่ 24 สิงหาคม 2550 เป็นต้นไป ทั้งนี้ในมาตรา 1 และมาตรา 2 ยังบัญญัติไว้เหมือนเดิม คือ "ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวจะแบ่งแยกมิได้" และ "ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข"

ในส่วนของ "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์" ได้มีการปรับแก้ขยายความไปถึงความเสมอภาคของบุคคลด้วยในมาตรา 4 คือ "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง" และในเรื่อง "สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย" ตามหมวด 3 ได้จัดแบ่งออกเป็นส่วนๆ เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจและนำมาใช้ อาทิ ส่วนที่ 1 "บททั่วไป" กำหนดว่า สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพัน (มาตรา 27) บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน บุคคลย่อมสามารถใช้สิทธิทางศาลเพื่อบังคับให้รัฐต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติได้ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการส่งเสริม สนับสนุนและช่วยเหลือจากรัฐในการใช้สิทธิ (มาตรา 28) การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ (มาตรา 29) นอกจากนี้ก็ยังมีส่วนอื่นๆ อีก อาทิ ส่วนที่ 2 "ความเสมอภาค" ส่วนที่ 3 "สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล" ส่วนที่ 8 "สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา" และอื่นๆ อีก รวมทั้งหมดมีอยู่ 13 ส่วน

ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือกลไกทางด้านสิทธิมนุษยชนได้มีการกำหนดไว้ในหมวด 11 : องค์กรตามรัฐธรรมนูญ ส่วนที่ 2 : องค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ ข้อ 2 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (มาตรา 256 - มาตรา 257) กล่าวคือ มาตรา 256 ได้กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนประกอบด้วย ประธานกรรมการ 1 คน และกรรมการอื่นอีก 6 คน รวมเป็น 7 คน โดยมีการลดจำนวนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพื่อให้มีจำนวนจำกัด ซึ่งจะทำให้สามารถสรรหาบุคคลที่มีความเหมาะสมอย่างแท้จริงเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ได้ตรงกับเจตนารมณ์และทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ โดยใช้ระบบการสรรหาเช่นเดียวกับศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งเพื่อป้องกันมิให้ฝ่ายบริหารแทรกแซงการทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ตารางความแตกต่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กับพุทธศักราช 2550

พร้อมเหตุผลโดยสังเขป : 234-235) ทั้งนี้กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีวาระการดำรงตำแหน่ง 6 ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว โดยให้มีสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่เป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณและการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

สำหรับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน มาตรา 257 ได้กำหนดให้มีอำนาจตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสม แต่ที่สำคัญที่ได้มีการกำหนดเพิ่มเติมขึ้นใหม่ในรัฐธรรมนูญเพื่อให้การทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนมีประสิทธิภาพมากขึ้นคือได้เพิ่มอำนาจให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพื่อให้สามารถยื่นคำฟ้องต่อศาลได้โดยตรง ในกรณีที่มีผู้ร้องว่ามีกฎหมายที่ขัดต่อสิทธิมนุษยชนและขัดต่อรัฐธรรมนูญ รวมทั้งมีการกระทำที่ขัดต่อสิทธิมนุษยชนและเป็นการขัดกฎหมาย เพื่อเป็นช่องทางในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเพิ่มขึ้นอีกทางหนึ่ง โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถดำเนินคดีในศาลแทนประชาชนผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้ ส่วนหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการให้เป็นไปตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญและกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครองและศาลยุติธรรม ซึ่งจะทำให้การทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีประสิทธิภาพมากขึ้น (ตารางความแตกต่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กับพุทธศักราช 2550 พร้อมเหตุผลโดยสังเขป : 236-237) นอกจากนี้ก็เป็นเรื่องอำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย ส่งเสริมการศึกษา วิจัยและการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์การเอกชนและองค์การอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน จัดทำรายงานประจำปี โดยให้คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติและประชาชน (ดู มาตรา 257) จึงเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ที่กำหนดให้มีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขึ้น โดยมีวิธีการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกำหนดให้มีหลักประกันความเป็นอิสระในการบริหารงานของหน่วยธุรการด้วย โดยคาดหวังว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญปัจจุบันจะสามารถทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน คุ้มครองสิทธิมนุษยชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่อย่างไรก็ดีแม้จะมีการปรับปรุงพัฒนาโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการแล้วก็ตาม แต่ด้วยปัญหาสิทธิมนุษยชนมีความหลากหลายและซับซ้อนในแง่มุมต่างๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ก็คงจะต้องเฝ้าติดตามการทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าจะสามารถทำงานได้มากน้อยเพียงใด และควรจะมีการพัฒนาการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้สมบูรณ์มากขึ้นต่อไป